

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра менеджменту охорони здоров'я

Силабус вибіркової дисципліни
«Травмофокусовані методи консультування та терапії»

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 90 годин, 3 кредити ЄКТС. 1 рік навчання
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За розкладом занять. Кафедра менеджменту охорони здоров'я. Одеса, вул. Пастера, 2а.
Викладач(-і)	професор кафедри, д.псих.н., проф. Литвиненко Ольга Дмитрівна доцент кафедри, к.і.н., доц. Дружкова Ірина Сергіївна доцент кафедри, к.псих. н. Ковальова Марія Володимирівна асистент кафедри: магістр Терещенко Ольга Олегівна
Контактна інформація	Довідки за телефонами: Кусик Наталія Львівна, канд.ек.наук, доц., відповідальна за навчально-методичну роботу кафедри, Е-mail: nataliia.kusyk@onmedu.edu.ua Лаборант кафедри Е-mail: moz@onmedu.edu.ua Очні консультації: з 14.00 до 16.00 кожного четверга Онлайн - консультації: з 16.30 до 18.30 кожного четверга. Посилання на онлайн - консультацію надається кожній групі під час занять окремо.

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).
Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber (через створені у Viber групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення дисципліни - дисципліна розкриває теоретичні основи та прикладні аспекти роботи з психічною травмою в контексті консультування та психотерапії. Дисципліна охоплює сучасні травмофокусовані підходи, техніки стабілізації, психоедукації та інтеграції травматичного досвіду. Особлива увага приділяється розвитку навичок професійної саморегуляції та етичної чутливості при роботі з травмованими клієнтами.

Метою дисципліни є формування у студентів системного розуміння принципів травмофокусованої психотерапії, формування та розвиток навичок і вмінь

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра менеджменту охорони здоров'я

травмофокусованого психологічного консультування, оволодіння сучасними підходами та інструментами для подолання психологічних труднощів, спричинених травматичними подіями.

Завдання:

1. Сформувати системне уявлення про природу психічної травми, механізми її виникнення та впливу на емоційне, когнітивне й тілесне функціонування людини.
2. Засвоїти основи роботи у форматі травмофокусованого КПТ, EMDR, наративної експозиційної терапії, а також ресурсно-орієнтованих підходів до стабілізації й інтеграції травматичного досвіду.
3. Розвинути навички психоедукації, побудови терапевтичного альянсу, застосування методів біографічного доступу до травми, а також оцінки готовності клієнта до глибшого опрацювання досвіду.
4. Навчити застосовувати результати сучасних досліджень у сфері психотравматології для обґрунтування вибору технік і підходів у роботі з конкретними випадками.

Очікувані результати:

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати:

1. Основні категорії, поняття та моделі психотравматології (гостра/хронічна травма, ПТСР, вторинна травма, травма розвитку, дисоціація, резильєнтність тощо).
2. Нейробіологічні механізми впливу травматичного досвіду на функціонування нервової системи, пам'яті та афекту.
3. Принципи та алгоритми роботи у травмофокусованому підході.
4. Показання та обмеження до використання різних психотерапевтичних методів у роботі з травмою.

Вміти:

1. Визначати найбільш доцільний підхід або метод терапевтичної інтервенції відповідно до індивідуальних особливостей клієнта.
2. Застосовувати базові техніки травмофокусованого консультування.
3. Проведення стабілізаційної та відновлювальної роботи з різними групами населення, зокрема з учасниками бойових дій, жертвами насильства, переселенцями, дітьми.
4. Рефлексії власних емоційних реакцій, профілактики емоційного вигорання та вторинної травматизації.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми і методи навчання

Дисципліна буде викладатися у формі лекцій; практичних занять; організації самостійної роботи здобувача.

Методи навчання.

Лекція.

Практичні заняття: словесні методи: бесіда, пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій; наочні методи: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації); практичні методи: виконання тестових завдань, вирішення ситуаційних завдань.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра менеджменту охорони здоров'я

Самостійна робота: самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять; самостійне виконання індивідуального завдання, підготовка доповіді та презентації для захисту індивідуального завдання.

Зміст навчальної дисципліни:

ТЕМА 1. Вступ до психотравматології.

Види психотравмуючих подій та їх специфіка, види та характеристики. Сучасне розуміння наслідків психотравмуючих подій та пов'язаних з ними психічних розладів. Нейрофізіологічні механізми формування та збереження травматичних спогадів, нейропластичність та реорганізація емоційного травматичного досвіду. Механізми дисоціації при травмі та їх вплив на процес консультування. Сучасні підходи до психогічного супроводу з травмою

ТЕМА 2. Травмафокусоване КПТ.

Загальна «філософія» допомоги та супроводу особам, що пережили психотравмуючу подію: розуміння етапів, завдань та способів створення умов необхідних для зцілення та зросту. Ознайомлення зі змістом і логікою побудови моделі ТФ-КПТ. Роль психоедукації у ТФ-КПТ: цілі, інструменти, практичні методики. Формування навичок самодопомоги в структурі травмофокусованого консультування. Огляд техніки ТФ-КПТ для інтеграції травматичної пам'яті.

ТЕМА 3. Десенсибілізація та повторне оброблення з допомогою рухів очей

Теоретичне підґрунтя терапії десенсибілізації та репроцесінгу за допомогою рухів очей (EMDR). Модель адаптивного опрацювання інформації. Алгоритм стандартного протоколу EMDR: логіка етапів та терапевтичні інтервенції. Формулювання клінічного випадку, планування лікування та підготовка пацієнтів до EMDR-опрацювання. Психологічна оцінка готовності клієнта до опрацювання травматичного досвіду в EMDR-терапії.

ТЕМА 4. Наративна експозиційна психотерапія

Теоретичні підходи до роботи з травматичними спогадами через створення та переосмислення особистої історії. Базова процедура наративної експозиційної терапії: структура, етапи та клінічне значення: діагностика, психоедукація побудова лінії життя, побудова наративу, завершення роботи.

ТЕМА 5. Травматерапія, стабілізація та мобілізація ресурсів.

Техніки і вправи розвитку резиліентності та активації цінностей. Роль терапевтичних стосунків в травмофокусованому консультуванні та терапії. Вторинна травматизація та втома від співчуття: причини, фактори ризику, ознаки. Формування стратегій стресоподолання та запровадження системи професійної підтримки фахівців психологічного консультування. Дотримання етичних стандартів при супроводі осіб, які пережили травматичні події.

Перелік рекомендованої літератури:

Основна:

1. Брієр Дж. Н., Скотт К. Основи травмофокусованої психотерапії. – Львів : Манускрипт, 2023. – 448 с.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра менеджменту охорони здоров'я

2. Гарріс Р. Терапія прийняття та відповідальності, яка сфокусована на травмі. Практичний посібник для роботи з розумом, емоціями та тілом. – Київ : Науковий світ, 2024. – 488 с.
3. Гофманн А. EMDR терапія наслідків психотравми. – Львів : Свічадо, 2017. – 259 с.
4. Карут К. Почути травму: розмови з провідними спеціалістами з теорії та лікування катастрофічних досвідів / пер. з англ. – Київ : Дух і Літера, 2017. – 496 с.
5. Кісарчук З. Г., Омельченко Я. М., Лазос Г. П. [та ін.] Технології психотерапевтичної допомоги постраждалим у подоланні проявів посттравматичного стресового розладу : монографія / за ред. З. Г. Кісарчук. – Київ : Видавничий дім «Слово», 2020. – 178 с.
6. Омельченко Я. М., Кісарчук З. Г., Гурлева Т. С., Лазос Г. П. Застосування психотерапевтичних технологій у наданні допомоги постраждалим з проявами посттравматичного стресового розладу : практичний посібник. – Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2023. – 256 с.
7. Психотерапія за Габбардом : посібник : у 2-му виданні / за ред. Голлі Крісп, Глена О. Габбарда. – Київ : Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2024. – 912 с.
8. Свінціцький А. С. Взаєморозуміння між лікарем і пацієнтом як запорука ефективності здійснюваного лікування // Практикуючий лікар. – 2019. – № 4. – С. 61–65.
9. Туриніна О. Л. Психологія травмуючих ситуацій : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – Київ : ДП «Вид. дім “Персонал”», 2017. – 160 с.
10. Тривоги, травми та обсесивно-компульсивні розлади : посібник Американської психіатричної асоціації : у 3-му виданні / за ред. Наомі М. Саймон, Еріка Голландера, Барбари О. Ротбаум, Дена Дж. Стайна. – Київ : Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2025. – 855 с.
11. Чабан О. С., Хаустова О. О., Омелянович В. Ю. Психічні розлади воєнного часу. – Київ : Видавничий дім «Медкнига», 2023. – 232 с.
12. Вільямс М. Б., Пойюла С. Книга ПТСР. Робочий зошит. Ефективні методики подолання симптомів травматичного стресу. – 2023. – 528 с.

Додаткова:

1. Психологічна травма та шлях до одужання/ Джудіт Герман Львів. Вид. старого лева за підтримки Відділу преси, освіти і культури Посольства США в Україні. 2015р.- 424с.
2. Травмафокус. Спеціалізований психотерапевтичний метод для роботи зі стресом, травмою та хронічним болем /Т. Вебер, видавництво Літера Нова 2020 – 158 с.
3. Вестбрук Д., Кеннерлі Г., Кірк Дж. Вступ у когнітивно-поведінкову терапію. Львів: Свічадо, 2014. 420 с.
4. Посттравматичні стресові розлади: Навчальний посібник / Під заг. ред. проф. Б. В. Михайлова. Вид. 2-е, перероблене та доповнене. Харків: ХМАПО, 2014. 223 с.
5. Рудницька С. Ю.Наративна модель розвитку життєвої компетентності особистості в умовах війни в Україні. Вісник Національного університету оборони України. 2024. № 4 (80). С. 119–131. DOI: [https://doi.org/10.33099/2617-6858-2024-80-4-119-131\(1,17 д.а.\)](https://doi.org/10.33099/2617-6858-2024-80-4-119-131(1,17 д.а.)). /Google Scholar, WorldCat, Crossref, OUCI/
6. Технології психотерапевтичної допомоги постраждалим у подоланні проявів

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра менеджменту охорони здоров'я

посттравматичного стресового розладу: монографія / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос [та ін.] ; за ред. З. Г. Кісарчук. – Київ: Видавничий Дім «Слово», 2020. – 178 с.

Інформаційні ресурси:

1. Актуальні проблеми психології». Наукові праці Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Режим доступу: <http://appspsychology.org.ua/index.php/ua/dlia-avtoriv>
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Психологічна бібліотека Київського Фонду сприяння розвитку психічної культури. Режим доступу: <http://psylib.kiev.ua/>
4. American Psychologist. Journal of American Psychological Association. Режим доступу: <https://www.apa.org/pubs/journals/amp>
5. Journal of Personality and Social Psychology. Journal of American Psychological Association. Режим доступу: <https://www.apa.org/pubs/journals/psp/>
6. Science: (AAAS). Режим доступу: <http://www.sciencemag.org>
7. Taylor & Francis. Режим доступу: <http://www.informaworld.com>
8. ScienceDirect. Режим доступу: www.sciencedirect.com

ОЦІНЮВАННЯ

Форми і методи поточного контролю: усний контроль: індивідуальне опитування за питаннями відповідної теми; письмовий контроль: оцінювання розв'язання ситуаційних завдань, оцінювання виконання індивідуального завдання; тестовий контроль: оцінювання виконання тестових завдань за темами.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач бере активну участь на занятті; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на запитання; бере активну участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей. Тестові завдання виконані в повному обсязі, всі 100% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання – повні та обґрунтовані. Здобувач вільно вирішує ситуаційні завдання, впевнено демонструє практичні навички за темою заняття та вірно інтерпретує отримані дані, висловлює власну креативну думку з теми завдання, демонструє творче мислення.
Добре «4»	Здобувач бере участь на занятті; добре володіє матеріалом; демонструє необхідні знання, але дає відповіді на запитання з деякими помилками; бере участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується основною навчально-методичною та науковою літературою; висловлює

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра менеджменту охорони здоров'я

	власну думку з теми заняття. Тестові завдання виконані в повному обсязі, не менш ніж 70% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання - загалом правильні, проте наявні деякі помилки у визначеннях. Здобувач вірно вирішує ситуаційні завдання, але допускає незначні неточності та демонструє більш стандартизовані практичні навички за темою заняття при вірній інтерпретації отриманих даних, висловлює власну думку з теми завдання, демонструє критичне мислення.
Задовільно «3»	Здобувач іноді бере участь на занятті; частково виступає і задає питання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на практичних заняттях; показує фрагментарні знання понятійного апарату і літературних джерел. Тестування виконано в повному обсязі, не менш ніж 50% відповідей є правильними, відповіді на відкриті питання - не логічні, з явними суттєвими помилками у визначеннях. Здобувач не достатньо володіє матеріалом для вирішення ситуаційних завдань, невпевнено демонструє практичні навички за темою заняття та інтерпретує отримані дані з суттєвими помилками, не висловлює свою думку з теми ситуаційного завдання.
Незадовільно «2»	Здобувач не бере участь на занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел. Тестування не виконано. Ситуаційне завдання не виконано.

Форми і методи підсумкового контролю: залік.

Залік виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота: самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять; самостійне виконання індивідуального завдання, підготовка презентації для захисту індивідуального завдання.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

Політика щодо академічної доброчесності:

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра менеджменту охорони здоров'я

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-навушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання індивідуального опитування, виконання тестових завдань, оцінки за розв'язання ситуаційних завдань, виконання індивідуального завдання, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (тестових завдань, ситуаційних завдань, індивідуального завдання, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові ситуаційні завдання, індивідуальні завдання, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо відвідування та запізнень:

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються. Запізнення на заняття – не припустимі. Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Використання мобільних пристроїв:

Використання будь-яких мобільних пристроїв заборонено. При порушенні даного пункту здобувач має покинути заняття та в журналі викладач ставить «нб», яку він повинен відпрацювати у загальному порядку.

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

Поведінка в аудиторії:

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.